

**Vurdering af Chiquitas bananproduktion
ift. certificeringskriterierne for
`Better Bananas Project`, BBP .**

**Af biolog Dorte K. Rhode Nissen, Nepenthes, 01.12.2003
Udarbejdet for: NAF International & COOP**

Indholdsfortegnelse

Formål.....	2
Indledning.....	3
Baggrund.....	4
Undersøgelsens indhold.....	4
Certificeringskriterier for BBP.....	5
Gennemgang af forholdene på Chiquitas farme relateret til BBP.....	6
Samlet vurdering af Chiquita i forhold til BBP.....	16
Besøg hos en uafhængig producent.....	18
Konklusion.....	19
Forslag til ændring af certificeringskriterier for BBP.....	20
Dokumentation.....	21

Formål

- At vurdere om Chiquita producerer bananer i overensstemmelse med certificeringskriterierne for the Better Banana Project, BBP, Sustainable Agriculture
- At vurdere hvorvidt Chiquita indenfor certificeringskriterierne fortsætter et progressivt miljøarbejde
- At certificeringskriterierne for BBP løbende evalueres i forhold til andre certificeringer og at anbefale ændringer af certificeringskriterierne for BBP

Indledning

Nepenthes er en dansk miljøorganisation, der primært arbejder for bevarelse og bæredygtig udnyttelse af skove i Danmark og tropiske områder. Nepenthes arbejder desuden med indfødte folks rettigheder samt miljøundervisning af unge i Centralamerika. Nepenthes ønsker at fremme certificeringer som FSC og BBP.

Siden 1998 har NAF International og COOP bedt Nepenthes undersøge, om Chiquita efterlever BBP kriterierne og løbende vurdere disse kriterier i relation til andre certificeringer af bananer.

Undersøgelsen skal sikre forbrugerne bedre information om, hvordan bananer dyrkes. Undersøgelsen skal også vurdere, hvorvidt Chiquita fortsætter et progressivt miljøarbejde, så det sikres, at bananproduktionen bevæger sig mod bæredygtighed i forhold til mennesker og natur.

Undersøgelsen består af en uges feltarbejde i Costa Rica og Panama, hvor en række Chiquitaplantager er blevet besøgt. Én uafhængig producent, der leverer bananer til Chiquita, er desuden besøgt i Panama. Nepenthes forsøgte også at besøge en ikke-certificeret producent i Costa Rica, men Chiquita viste ikke interesse i at formidle besøget.

Feltarbejdet samt anden dokumentation resulterer i udarbejdelse af denne rapport, hvor Nepenthes gennemgår en række forhold omkring produktionen på udvalgte farme.

Nepenthes giver desuden Chiquita anbefalinger til, hvilke forhold der bør ændres, så produktionen efterlever certificeringskriterierne.

Sidst i rapporten giver Nepenthes anbefalinger til, hvorledes certificeringskriterierne bør ændres, så det fortsat sikres, at bananproduktionen bevæger sig mod bæredygtighed.

Nepenthes fungerer derfor som ”watchdog” i forhold til BBP.

Efter udgivelse af tidligere rapporter har Nepenthes ved møder med NAF, COOP, Chiquita og Rainforest Alliance diskuteret de tidligere anbefalinger i rapporterne.

Chiquita har implementeret flere af Nepenthes anbefalinger i produktionen. Det har fx resulteret i, at de træarter der udplantes i bufferzoner i dag er lokale arter, mens det tidligere var indførte træarter.

Chiquita har desuden efter Nepenthes anbefaling indtegnet bufferzoner på de elektroniske kort, der benyttes ved udsprøjtning af fungicider. Dette har resulteret i, at Chiquita bedre kan kontrollere, om bufferzonerne holdes sprøjtetfrie.

Senest har Rainforest Alliance implementeret enkelte af Nepenthes anbefalinger i de nyeste certificeringskriterier.

Nepenthes koncentrerer sig i denne rapport om de certificeringskriterier som COOP og Nepenthes

finder mest relevante. Det er miljøforhold og arbejdstagerrettigheder.

I øvrigt henvises til Nepenthes tidligere rapporter fra december 1998, september 1999, november 2000 samt januar 2002, som har været offentliggjorte på COOP'-s hjemmeside .

Baggrund

Der er fortsat lave priser på bananer samt overproduktion, hvilket har forårsaget krise i bananindustrien. Markedssituationen var medvirkende til, at Chiquita gik i betalingsstandsning i marts 2002.

De lave priser resulterer i, at bananproducenterne forsøger at begrænse deres udgifter i forbindelse med produktionen. Det var også den strategi Chiquitas ny ledelse valgte, efter at firmaet var blevet reetableret. Chiquita investerer i øjeblikket i mindre grad i nye bananplantager og opkøber et stigende antal bananer fra uafhængige producenter. Chiquita købte i 2003 omkring 62 % af bananerne af uafhængige producenter i Costa Rica mod 60 % i 2001. I Panama købte Chiquita omkring 16 % af bananerne af uafhængige producenter i 2003. Chiquitas ny ledelse satte fokus på forøget produktivitet frem for alt, - samtidig med at produktionsomkostningerne skulle reduceres. Medarbejdere blev fyret og der skulle spares i produktionen. Man kan frygte, disse tiltag har resulteret i forringelser af den produktionsmæssige standard indenfor sociale og miljømæssige forhold.

Chiquita har opnået SA 8000 certificering på farmene i Costa Rica i december 2002 og forventer at opnå certificering i Panama i december 2003. Mens BBP er en certificering, der mest beskæftiger sig med miljømæssige forhold, kan SA 8000 betragtes som en social certificering, der opstiller normer for hvordan virksomheder skal agere indenfor det sociale område (human ressource). SA 8000, der også arbejder procesorienteret, beskæftiger sig især med områderne:

- Menneskerettigheder
- Kønspolitik
- Arbejdstagerrettigheder

Ifølge Chiquita har SA 8000 certificeringen medført, at Chiquita nu arbejder med sociale forhold som et samlet system. Certificeringen har omfattet undervisning af arbejdere, der hermed er blevet mere bevidste om egen værdi i forhold til Chiquita og om sociale forhold generelt. Certificeringen har også medført, at Chiquita nu er i regelmæssig dialog med fagforeninger og humanitære NGO'er som fx Foro Emaus, der bl. a. beskæftiger sig med sociale forhold i bananplantagerne. Samlet set må SA 8000 certificeringen derfor betragtes som et positivt tiltag i forhold til det sociale område i produktionen. Chiquita er desuden ved at implementere Eurepgap, og forventer at være certificeret i slutningen af 2003. Euregaps certificeringskriterier er opstillet af en række europæiske supermarkeder, hvor nøgleordene er:

- Fødevarer sikkerhed
- Fødevarer sporbarhed

Fødevarer sikkerheden retter sig som navnet siger mod, at det sikres, at fødevareren er ufarlig for forbrugeren at konsumere. Fødevarer sporbarhed har til formål at sikre, at fødevareren kan spores fra forbrugeren tilbage til producent, farm og om muligt bananplante. Nogle af certificeringskriterierne har været med til at forbedre arbejdsforholdene, herunder sikkerhedsforhold, på farmene, hvilket naturligvis må betragtes som et positivt tiltag.

Undersøgelsens indhold

Nepenthes var på research i Centralamerika fra den 13. oktober til den 22. november 2003, 10 dage i alt. De fleste bananer COOP forhandler er producerede i Bocas, Panama. Her blev 5 plantager besøgt samt én uafhængig BBP certificeret producent, der leverer bananer til Chiquita. 5 Chiquita plantager blev besøgt i Costa Rica.

Fra Nepenthes deltog biolog Dorte K. Rhode Nissen som i de tidligere år.

Nepenthes talte med ledelse og medarbejdere på de besøgte farme. Både i Costa Rica og Panama valgte Nepenthes om morgenen de farme ud, der skulle besøges i løbet af dagen. Alle besøgene var derfor uanmeldte. Flere af de udvalgte farme grænser op til større floder, da Nepenthes ønskede at undersøge, hvordan bufferzonerne (dvs. områder hvor plantagen grænser op til omgivelserne) så ud. Bufferzoner er vigtige, fordi de bl.a. skal sikre, at sprøjtemidler ikke havner udenfor plantagerne.

Nepenthes har desuden bedt Chiquita om skriftlig dokumentation for en række forhold, hvilket Chiquita har givet.

Nepenthes havde inden besøgene i plantagerne samtale med Tom K. Divney, teknisk chef for Sustainable Agriculture, Rainforest Alliance, hvor vi bl.a. talte om de nye certificeringskriterier, der træder i kraft i slutningen af 2003.

Nepenthes havde efter besøgene samtaler med direktør Frank Hicks og seniorrådgiver Chris Wille, Sustainable Agriculture, Rainforest Alliance, hvor Nepenthes observationer blev diskuteret.

Derudover havde Nepenthes samtaler med seniordirektør for miljø og sociale forhold David McLaughlin, chef for sygdomskontrol Friedhelm Gauhl samt chef for arbejdstagerrettigheder Luis Garnier, alle fra Chiquita.

Certificeringskriterier for BBP

For at kunne opnå BBP certificering skal en plantage omlægge produktionen efter retningslinjerne beskrevet i 'Sustainable Agriculture, Better Bananas Project, Standards and Indicators for Certification of Banana Plantations'.

Idéen bag certificeringen er, at produktionen skal gøres mere bæredygtig i forhold til sociale – og økologiske forhold, så den bliver til mindst mulig skade for mennesker og natur.

For at en farm kan certificeres, skal 800 point ud af 1000 opnås. Certificeringen skal betragtes som en kontinuert proces, ikke som et mål og alle farme skal kunne dokumentere, hvorledes de i fremtiden vil foretage sociale og økologiske forbedringer i forhold til BBP. Farmene skal således kunne fremvise et stigende antal point gennem en årrække. Alle certificerede plantager evalueres uanmeldt mindst én gang årligt.

Det er Rainforest Alliance, en non-profit amerikansk miljøorganisation, der varetager certificeringen, og til evaluering af de certificerede plantager benyttes også uafhængige specialister.

Certificeringen kræver en række investeringer her og nu, og en plantage vil typisk kunne certificeres i løbet af 1 – 2 år. Langtidsplanlægning af produktionen samt løbende monitorering af en række forhold er nødvendig. Nogle tiltag i forhold til opnåelse af certificering kræver store investeringer og bufferzoner nedsætter produktionsarealet. Derfor er certificeringen en bekostelig affære, der kan være svær at overkomme for mindre plantager.

'Sustainable Agriculture' samarbejder med andre certificeringsordninger som fx. Max Havelaar og SA 8000, hvilket resulterer i større lighed mellem certificeringsordningerne især indenfor de sociale kriterier.

'Sustainable Agriculture' er ved at udarbejde nye certificeringskriterier, som forventes at skulle gælde

fra slutningen af 2003.

Nogle af Nepenthes tidligere anbefalinger er implementerede, men desværre ikke alle. Bufferzoner ud til floder skal fx fortsat kun være 10 m brede og ikke 20 m brede, som Nepenthes anbefaler. Men der er andre positive ændringer i certificeringskriterierne, der retter sig mod at gøre bananproduktionen mere bæredygtig.

Under **Punkt 5 Integrated Plantation Management, 5.1 Integrated Pest Management** lyder certificeringskriteriet nu: "The Company or producer must seek measures contributing to generalized management of potential plagues or diseases affecting the plantation. Control of pest populations must be based on ecological principles that gives priority to the use of physical, mechanical and biological practices and reduction of agrochemical use". Kriteriet kræver, at farmen skal kunne dokumentere kontinuert nedsat forbrug af agrokemikalier, herunder pesticider.

De nye certificeringskriterier skal desuden sikre en bedre monitorering, og at de sociale kriterier fra SA 8000 indarbejdes i BBP.

Gennemgang af forholdene på Chiquitas farme relateret til BBP.

BBP certificeringen tager udgangspunkt i følgende områder, der er hovedoverskrifter i certificeringen.

- 1) **Beskyttelse af økosystemer**
- 2) *Beskyttelse af flora & fauna*
- 3) **Retfærdig behandling og gode forhold for arbejderne**
- 4) *Forhold til omkringliggende samfund*
- 5) **Reduceret forbrug af og streng kontrol med kemiske stoffer**
- 6) **Komplet, integreret affaldshåndtering**
- 7) **Beskyttelse af vandressourcer**
- 8) **Bevarelse af jordbunden**
- 9) **Planlægning og overvågning**

Nepenthes har ved besøg på plantagerne, ved interviews og ved gennemgang af øvrig dokumentation koncentreret sig om at vurdere de 7 hovedområder, som vurderes mest vigtige. Disse hovedområder er fremhævede. De resterende 2 hovedområder, der er kursiverede, er ikke blevet vurderet.

Efterfølgende gennemgås forholdene på Chiquitas farme relateret til de udvalgte certificeringskriterier. **Først anføres certificeringskriterier med fed skrift (numrene svarer til certificeringskriterierne for BBP).**

Herefter følger Nepenthes observationer eller informationer relevante for certificeringskriteriet, markeret med kursiv.

Til sidst følger Nepenthes anbefalinger til eventuelle stramninger, Chiquita bør gennemføre, med normal skrift.

1. Beskyttelse af økosystemer

Beskyttelse af skov og krav om genplantning hvor det er muligt

1.2.4 Langs offentlige veje, der grænser op til eller krydser plantager, skal der være en 10

meter bred bufferzone, fra vejen til plantagen.

Nepenthes: I Costa Rica, Cobal, plantes der fortsat træer i bufferzonerne, hvor træerne også spreder sig naturligt. Totalarealet med trædække udgør nu 992 ha for samtlige farme, hvilket er en forøgelse på 59 ha siden 2001.

Bufferzonerne langs offentlige veje ser ud til at være forbedrede, men der er dog stadig mangler fx på farmen San José, hvor bufferzonen visse steder er mindre en 10 m bred. Farmen Rio Estrella mangler træer på visse strækninger i bufferzonen langs hovedvejen mod Sixaola. Langs sekundære og tertiære veje i plantagerne fx på farmen Cocomolo er bananplanterne plantet helt ud til vejen.

I Panama, Bocas, er der ifølge Chiquita plantet 17.500 træer i 2002 og 8.200 træer i 2003 for at forbedre bufferzoner langs veje, beboelser og floder. (I 2001 blev der plantet 5000 træer). Nepenthes har tidligere peget på det problem, at indførte træarter blev brugt til genplantning. Chiquita genplanter nu med lokale træarter. 20 forskellige træarter produceres i Chiquitas planteskole.

Også i Panama ser bufferzonerne langs vejene ud til at være forbedrede og gode, fx ved Finca 44.

Nepenthes anbefaling: For at undgå udsprøjtning af fungicider på vejene skal bufferzonerne fortsat forbedres. Dette gælder også langs sekundære og tertiære veje.

1.2.5 Der skal være vegetative barrierer omkring beboelsesområder, som skal ligge i en afstand af mindst 30 meter fra plantagen.

Nepenthes: På de fleste farme er der etableret 30 meter bufferzone mellem plantage og beboelsesområder. Bufferzonen skal yderst mod plantagen være beplantet med rækker af træer. Costa Rica: Denne beplantning er mangelfuld på nogle farme, fx Roble, hvor der visse steder kun er solitære træer. På farmen San José består beplantningen i visse områder kun af lave prydbuske, og afstanden mellem haver i beboelsesområdet og plantagen er mindre end 30 m. På samme farm er der etableret en sportsplads tæt på plantagen, hvor der ikke er plantet træer i bufferzonen.

Også i Panama er beplantningen til tider mangelfuld fx på Finca 33.

Nepenthes anbefaling: Da en afstand på 30 m fra beboelsesområde til plantage er minimal i forhold til at undgå, at beboelsesområdet udsættes for sprøjtning med fungicider, skal de vegetative barrierer omkring beboelsesområder leve op til certificeringskriterierne.

3. Retfærdig behandling og gode forhold for arbejderne

3.1.1 Ansættelse: Det er ulovligt at diskriminere i forhold til race, farve, religion, nationalitet, køn og politisk observans ved udvælgelse og ansættelse af arbejderne. ILO konventioner 100 & 111.

Nepenthes: I Costa Rica, Finca Oropel, (oktober) er 78 af de ansatte arbejdere costaricanere, mens 45 af arbejderne er nicaraguanere. På Finca San José er 73 af arbejderne fra Costa Rica, 26 er fra Nicaragua, én er fra El Salvador og én er fra Panama. Arbejderne aflønnes ensartet uafhængigt af nationalitet.

På farmene i Panama arbejder 5 forskellige grupper af indfødte folk. Der synes ikke at forekomme diskriminering.

3.1.2 Arbejdskraften skal ansættes direkte af virksomheden.

Nepenthes: Dette synes at være tilfældet

3.1.3 Arbejderne skal mindst have udbetalt den lovbefalede minimumsløn i forhold til det arbejde, de udfører.

Nepenthes: På de besøgte farme er arbejdnernes dagslønninger offentliggjorte. Afhængig af arbejdets art ligger lønningerne på 4.671 – 9.562 colones pr. dag i Costa Rica, hvilket er over minimumslønnen, som er 3.280 colones. Arbejderne i bananproduktionen er fortsat blandt de bedst betalte i landbrugssektoren i Costa Rica.

Panama: Arbejdnernes lønninger ligger på 14 - 20 UDS/dag. Minimumslønnen er 6,80 USD i Panama.

3.1.4 I plantagerne må der ikke arbejde mindreårige med landbrugsmæssige aktiviteter. Definitionen for mindreårige er baseret på lovene for hvert land samt ILO konventionen 138, anbefaling 146.

Nepenthes: Chiquitas politik er, at de ansatte skal være fyldt 18 år, hvilket bekræftes af opgørelserne over ansatte arbejdere på farmene, som Nepenthes så. Chiquita oplyser, at det på nogle af farmene har været et problem, at børn, der bor i nærheden af pakkehallen, kommer for at lege her. For at hindre at dette sker fremover, er der på 11 farme i Panama sat hegn op omkring pakkehallen. Det er planen, at alle pakkehaller fremover skal indhegnes.

3.2 Fri ret til organisering og meningsdannelse.

3.2.1 Arbejderne er garanteret deres rettigheder til at organisere sig og til frit at kunne forhandle med deres overordnede, ift ILO 87 og 98.

Nepenthes: Costa Rica: COLSIBA (Coordinadora Latinoamericana de Sindicatos Bananeros) har i samarbejde med IUF (International Union of Food, Agricultural, Hotel, Restaurant, Catering, Tobacco and Allied Workers's Association) underskrevet en forhandlingsaftale med Chiquita i maj 2001. Chiquita forpligtiger sig bl.a. til at respektere fagforeningsfriheden, den kollektive forhandlingsret og den enkelte arbejders ret til at tilslutte sig en faglig organisation. Hermed bør bananarbejdernes grundlæggende rettigheder være sikrede.

I Costa Rica er omkring 3,2% af arbejdere medlemmer af en fagforening. Denne procentdel siges at være stabil. Chiquita har én gang om måneden møde med fagforeningerne for at diskutere diverse arbejdsmæssige forhold. Fagforeningerne har tilladelse til at afholde møder på farmene.

Panama: Alle arbejdere på Chiquitas farme er organiserede i den frie fagforening SITRAIBANA. Alle forhold vedr. arbejdsforhold og arbejdstagerrettigheder er nøje beskrevet i en kontrakt mellem Chiquita og SITRAIBANA "Convención Colectiva 2003-2007". Kontrakten genforhandles hvert 4. år. Der er ugentlige koordineringsmøder mellem Chiquita og fagforeningen.

3.3 Helbred i forhold til arbejde.

3.3.1 Arbejderne skal løbende modtage undervisning og træning samt være i besiddelse af det nødvendige udstyr for at opretholde den nødvendige sikkerhed i forhold til kemikalier, maskiner og værktøj.

Nepenthes: I Costa Rica er der registre over alle arbejderes helbreds- og sundhedstilstand på de enkelte farme. Sundhedsministeriet udstikker reglerne for denne registrering. Chiquita oplyser, at i Panama, Bocas, er 3.679 arbejdere blevet undervist i håndtering af pesticider i 2002. I 2003 (til og med september) er 1.021 arbejdere blevet undervist. Undervisningen omfatter også arbejdere, der ikke håndterer pesticider.

3.3.4 Arbejderne skal have adgang til lægeundersøgelse, som sikrer, at deres fysiske tilstand er i orden i forhold til at udføre aktiviteter så som håndtering af sprøjtemidler, løft af tunge materialer f.eks. bananklaser, brug af farlige maskiner m.v.

Nepenthes: Dette forhold ser ud til at være i orden. Lægeundersøgelsen foretages af eksterne læger.

3.4 Basale boligforhold.

3.4.1 Arbejderne, der bor ved plantagen, skal bo under værdige forhold med basale, sanitære installationer.

Nepenthes: Chiquitas strategi er nu, at arbejderboligerne i fremtiden skal tilhøre arbejderne, som hermed selv bliver ansvarlige for vedligeholdelsen af husene.

Costa Rica: Chiquita oplyser, at arbejdere, der er blevet tilbudt at købe egen bolig, har gjort brug af tilbudet. Boligprojektet effektueres i samarbejde med den costaricanske regering.

Mange af de arbejderboliger, der ejes af Chiquita, ser ud til at være dårligt vedligeholdte. Det gælder fx familiehuse samt bachelorhuse på farmene Roble, Alamo og Oropel.

Panama: Chiquita har bygget 100 huse, der er blevet solgt til arbejderne. Disse huse så fine ud fx på Finca 67. Ifølge tidligere oplysninger skulle yderligere 100 huse bygges i 2004. Dette er imidlertid udskudt, så husene først vil blive opført mellem 2004 og 2007.

Nogle af de gamle arbejderboliger ser ud til at være for dårligt vedligeholdte fx på Finca 42.

Nepenthes anbefaling: Certificeringskriterierne skal overholdes, så det i 2004 sikres, at alle arbejdere bor i vedligeholdte huse.

5. Reduceret forbrug af og streng kontrol med kemiske stoffer

5.1.3 Hver farm skal fremvise kontinuert reduktion i giftighed samt kvantitet af de kemikalier, der anvendes.

Oversigt over pesticidforbrug i de forløbne år:

Herbicer: kg aktiv stof/ha:	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
<i>Costa Rica:</i>	2,31	0,81	0,64	3,12	2,19	3,96	1,83
<i>Panama, Bocas:</i>	1,39	2,03	1,63	1,49	1,50	1,52	2,68

Anvendte herbicer: Glyphosat (Roundup 35,6 SL, Ranger Plus 68 SG), Glufosinat-Ammonium (Finale 15 SL, (Reglone),

Forbruget af herbicer er stabilt til stigende, hvilket bl.a. skyldes at udplantning af bunddække har været alt for mangelfuld.

Nepenthes anbefaling: For at certificeringskriterierne skal overholdes, skal farmene i Costa Rica

og Panama fokusere mere på at reducere herbicidforbruget, hvilket kan ske ved udplantning af bunddække i plantagerne.

Black Sigatoka:

Fungicider mod B.S.: kg aktiv stof/ha:	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
<i>Costa Rica:</i>	44,56	44,75	33,83	38,73	38,65	41,56	43,93
<i>Panama, Bocas:</i>	37,41	16,46	17,49	17,71	21,11	34,42	39,56

Anvendte fungicider: Tridemorf (Calixin 86 OL), Manzozeb (Dithane 60 SC, Vondozeb 62 SC), Propiconazole (Tilt 25 EC), (Vondozeb), Bitertanol (Baycor 30 EC), Azoxystrobin (Bankit 25 SC), Fenbuconazole (Indar 50 OF), Difenconazole (Sico 25 EC), Trifloxystrobin (Tega 7,5 EC), Spraytex M (Spraytex M).

Nepenthes: Chiquita gør opmærksom på, at forbruget af fungicider mod Black Sigatoka pga. resistens ikke kan reduceres, men er stigende. Udsprøjtning mod B.S. er baseret på ugentlig monitorering af omfang og udbredelse af svampeangrebet på hver enkelt farm. Der sker således kun bekæmpelse, når der er et dokumenteret behov.

Da svampene udvikler resistens imod de systemiske fungicider, som er de mest toksiske, anvendes i stedet flere beskyttende fungicider. Disse midler virker i kortere tid, og skal derfor bruges i større mængder og udsprøjtningen skal foretages mere hyppigt.

I Costa Rica sprøjtes 45 – 48 gange årligt mod B.S. i 2003, hvilket er 9 gange mere end i 2001.

I Panama sprøjtes 44 gange i 2003 mod B.S., hvilket er 16 gange mere pr. år end i 2001.

Nepenthes anbefaling: Forbruget af fungicider skal løbende reduceres for at efterleve certificeringskriterierne, **men vi ser forbruget stige år for år**, hvilket er i direkte strid med certificeringskriterierne.

Sprøjtning mod B. S. foretages fra fly og registreres på computer. Teknikken bliver stadig mere raffineret, så man nu bl.a. kan registrere, hvor meget det enkelte sprøjtefly afviger fra dets planlagte rute og kvalitetsvurdere hver enkelt udsprøjtning. Omkring 60 % af alle udsprøjtninger vurderes.

Chiquita har besluttet at følge Nepenthes anbefaling fra 2001 om at indtegne bufferzoner omkring veje, beboelsesområder og floder elektronisk på computerkortene, hvilket resulterer i en mere nøjagtig udsprøjtning af fungicider.

Chiquita kan nu bedre kontrollere, om der sprøjtes i bufferzonerne. Indtegningen er implementeret i Panama, men mangler fortsat at blive realiseret i Costa Rica.

Men der er fortsat usikkerhedsmomenter i udsprøjtningen. Udsprøjtningen styres manuelt, og piloten skal på ét sekund åbne og lukke dyserne for udsprøjtning af fungicider, når flyet flyver over en bufferzone.

Selv om piloterne er dygtige, kan intet menneske til fuldkommenhed styre dette. Dette bekræftes af en arbejder på Finca 63 i Panama, som oplyser, at der kan forekomme udsprøjtninger over veje og beboelsesområder.

Det bekræftes desuden af de tilfældigt udvalgte sprøjterapporter på computer, Nepenthes bad om at se i Panama. Her fremgår det, at der nogle gange sprøjtes over vej og bufferzoner.

Chiquita arbejder med en ny udsprøjtningsteknik som er fuldstændig computerstyret. Teknikken forventes at blive færdigudviklet i løbet af 4-5 måneder og kan monteres i Chiquitas sprøjtefly i løbet af 1-2 år.

Nepenthes anbefaling: Det er fuldstændigt uacceptabelt, at der forekommer udsprøjtning over vej og bufferzoner. For bedre at sikre udsprøjtningen mod menneskelige fejl, skal åbning og lukning af dyserne i flyene automatiseres og computerstyres snarest muligt.

Nematocider: kg aktiv stof/ ha:	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
<i>Costa Rica:</i>	6,16	6,29	7,10	14,85	15,17	13,17	12,72
<i>Panama, Bocas:</i>	5,18	3,78	3,46	6,49	10,29	9,22	10,04

Nematocider: Terbufos (Counter 15 GR), Ethoprop (Mocap 15 GR), Oxamyl (Vydate Azul 24 SL,) Fenamifos (Nemacur), Carbofuran (Furadan), Cadusaphoz (Rugby)

Anvendelse af nematocider er baseret på månedlig monitorering og nøje kontrolleret.

Behandlingen med nematocider udføres af eksterne specialister.

I Costa Rica er antallet af cykler 3 gange årlig som i 2001. I Panama er antal cykler 2,5 - 3 cykler i 2003. Grunden til at forbruget af nematocider er lavere i Panama er, at her er færre angreb af nematoder p.g.a. andre jordbundsforhold m.v. Forbruget er stabilt til let stigende i Costa Rica, mens det er stabilt til let faldende i Panama.

Der afprøves løbende en række mindre giftige nematocider, men det er tilsyneladende vanskeligt at finde erstatninger for de meget giftige midler, organofosfater.

Chiquita afprøver pt. en ny metode til nedfældning af nematocider. Ved hjælp af en nyudviklet nedfælder, sprøjtes granulatet ned i jorden ved basis af planten, hvilket skal sikre en mindre udvaskning. Chiquita forventer, at en prototype af nedfælderen er klar til afprøvning i december 2003.

Nepenthes anbefaling: Det er kritisabelt, at forbruget af de meget toksiske nematocider kun falder svagt i Costa Rica og Panama.

Nepenthes: Problematikken at det samlede forbrug af pesticider er stigende, er i stærk modsætning til certificeringskriterierne, der kræver en fortsat reduktion af pesticider.

Produktionen nedsættes drastisk, hvis pesticidforbruget reduceres til under et givet niveau, og der er således en modsætning mellem høj produktivitet og kvalitet i forhold til kontinuert reduktion af anvendte pesticider.

Nepenthes anbefaling: Nepenthes har tidligere anbefalet, at Chiquita diskuterer dette dilemma med Sustainable Agriculture. Det forøgede pesticidforbrug resulterer i, at bananproduktionen bevæger sig væk fra bæredygtighed, mens hensigten med certificeringen er, at produktionen bevæger sig mod bæredygtighed. Problemet er uløseligt forbundet med de banansorter og dyrkningsmetoder, der benyttes i dag. Det er derfor mere end nogensinde nødvendigt, at bananindustrien for alvor sætter fokus på at udvikle nye, mere modstandsdygtige banansorter. På samme tid bør man undersøge, om nye anlægsformer i bananplantagerne kan mindske sygdomsangreb.

5.2 Tilladte og forbudte kemikalier.

5.2.1 De kemiske stoffer, der anvendes, er anerkendte af EPA og den nationale lovgivning. De anvendte kemiske stoffers toxologi vurderes.

Nepenthes: Pesticider indkøbes centralt, hvilket medfører kontrol af hvilke stoffer, der anvendes, og at ulovlige pesticider undgås. De cholinesterase inhiberende pesticider som nematocidet Carbofuran og insekticidet Terbufos, begge organofosfater, har tidligere forårsaget flest forgiftninger. Det er pesticider, der er meget giftige for miljø og mennesker. Ved forkert håndtering er resultatet en akut forgiftning af arbejderne. Chiquita oplyser, at de løbende forsøger at substituere disse pesticider med mindre toksiske midler. Desværre har dette endnu ikke været muligt.

Nepenthes anbefaling: De mest toksiske pesticider skal forsøges erstattet af mindre toksiske stoffer i overensstemmelse med certificeringskriterierne. Forsøg med mindre toksiske midler samt biologiske bekæmpelsesmetoder skal løbende afprøves. Nepenthes forventer, at de mest toksiske pesticider er erstattet af mindre toksiske i løbet af en 5 års periode.

5.2.2 Der bruges ikke kemiske stoffer, som er forbudte internationalt ("Dirty Dozen").

Nepenthes: Ingen af disse kemiske stoffer blev set på lagrene på de besøgte farme.

5.4 Opbevaring af kemiske stoffer.

5.4.1 De kemiske stoffer opbevares i bygninger, der er specielt opført til formålet og udelukkende anvendes til opbevaring af kemiske stoffer.

Nepenthes: På alle de besøgte farme var pesticiderne anbragte i særskilte, aflåste rum, som Nepenthes fik fri adgang til at kontrollere. De fornødne sikkerhedsforanstaltninger for opbevaring af kemikalier synes at være i orden. På de besøgte farme var pesticidbehandlede områder tydeligt mærket i marken.

5.4.3 Så få kemikalier som muligt lagerføres, og der skal forefindes et register over de stoffer, der er på lager med dato for indkøb og anvendelsesformål.

Nepenthes: Der var kun få, lagerførte kemikalier på samtlige besøgte farme.

5.5 Brug af kemikalier.

5.5.1 Anvendelse af kemikalier foretages kun af personer, der er egnede og uddannede til dette arbejde.

Nepenthes: Det ser ud til, at dette kriterie efterleves.

5.5.2 Ved sprøjtning skal korrekt dosis og sikkerhedsudstyr anvendes.

Nepenthes: Det ser ud til, at sikkerheden omkring håndtering af pesticider generelt er i orden. Én undtagelse er dog farmen Oropel, hvor Nepenthes observerede, at en arbejder i marken båndt poser med insecticider omkring bananklaserne uden den beskyttelse BBP kræver; lange bukser, langærmet bluse, respirator med filter og sikkerhedsbriller.

Nepenthes anbefaling: Det er stærkt kritisabelt, at sikkerhedsforanstaltninger i forbindelse med håndtering af insecticider ikke overholdes. Dette forhold skal snarest bringes i orden.

5.5.3 Ved anvendelse af kemikalier skal alle forholdsregler efterleves for at opnå den

nødvendige beskyttelse af arbejdere, beboelsesområder og natur.

Nepenthes: Fungicider, post harvest: Bananerne sprøjtes med fungicider på skæreflader i elektrostatiske sprøjtekamre, inden de pakkes. Det har tidligere været et problem, at arbejderen, der satte mærker på bananerne, var i direkte kontakt med fungiciderne.

På alle de besøgte farme i Costa Rica blev bananerne denne gang mærket før sprøjtning med fungicider, så ingen arbejdere kommer i berøring med pesticider. Chiquita har således fulgt Nepenthes tidligere anbefalinger.

En arbejder i Panama fortalte, at der nogle gange var for høje koncentrationer af klor i pakkeshallens vandkar, hvilket forårsagede gener hos arbejderne.

Nepenthes anbefaling: Dosering af anvendte kemikalier skal være korrekt.

5.5.4 Gødningsprogrammer udføres på baggrund af jordbundsanalyser, bladanalyser og tilpasses klimatiske forhold.

Nepenthes: Dette kriterium efterleves.

5.5.5 Arbejderne, som håndterer sprøjtemidler/kemikalier, har adgang til brusefaciliteter og omklædningsrum. Disse findes i et område, som kun anvendes af arbejdere, der bruger sprøjtemidler og hvor redskaber, der bruges til sprøjtemidler, kan rengøres.

Nepenthes: Disse faciliteter fandtes og så ud til at være i orden på de besøgte farme.

6. Komplet, integreret affaldshåndtering

Alle farme skal have en integreret plan for håndtering af alle affaldsprodukter.

6.3 Genbrug: Plastik, papir, træ, metal og glas skal genbruges, når dette er muligt.

Nepenthes: Der ser generelt ud til at være en velfungerende indsamling af plastik.

Chiquita oplyser, at pallerne der bruges til at pakke banankasserne på, er produceret af nåletræ fra plantager i Chile. Pallerne genbruges og repareres løbende, hvis de går i stykker.

6.5 Alle farme skal være rene uden uhåndteret affald.

Nepenthes: De besøgte farme så rene ud.

7. Beskyttelse af vandressourcer

7.1 Beskytte floder

Langs floder, mindre vandløb og søer skal der være en minimum 10 meter bred bufferzone med træer, helst lokale træarter.

Nepenthes: Costa Rica: Bufferzonerne ud til floder ser generelt ud til at være i orden fx på farmen Oropel, hvor der tidligere var problemer. Her er bufferzonen nu op til 80 m bred. Andre steder mangler der fortsat træer i bufferzonen fx ud til Rio Sucio ved farmen Cocomolo og farmen Roble. På farmen San José var der blevet anvendt herbicider i en bufferzone.

Chiquita har i samarbejde med et lokalt gymnasium planlagt en evaluering af bufferzonernes beplantning i 2003.

Panama: Der ser efterhånden ud til at være gode bufferzoner langs floder fx på Finca 42 og Finca 53, hvor der er en 800 m bred bufferzone ud til floden Rio Sixaola.

En række bananplantager grænser op til store floder, der ofte forandrer løb på grund af

voldsomme stigninger i vandstanden. Dette bevirker, at floderne ofte ”spiser” af bufferzonerne, som dermed hurtigt indskrænkes til under 10 m. Der opstår derfor stor risiko for, at pesticider med vinden eller via udvaskning ender i flodvandet.

Videnskabelige undersøgelser i Costa Rica viser, at de højeste koncentrationer af fungicider, insecticider og nematocider findes i flodernes overfladevand i områder, hvor der dyrkes bananer. Koncentrationerne er i visse tilfælde så høje, at de kan være til skade for diverse organismer i floden.

Disse omstændigheder understreger vigtigheden af, at bufferzoner langs de større floder gøres bredere. På samme tid er det nødvendigt at undersøge, hvilke former for vegetation i bufferzonen, der bedst modvirker udvaskning og drift af pesticider.

Nepenthes anbefaling: Bufferzonerne omkring floder skal fortsat forbedres, hvor der er mangler. Det er fuldstændigt uacceptabelt, at der anvendes herbicider i bufferzonen og dette bør stoppes. Certificeringskriterierne bør ændres, så bufferzoner langs større floder udvides fra 10 til 20 m. Der bør iværksættes forsøg, som skal dokumentere, hvilke former for vegetation i bufferzonen, der bedst modvirker udvaskning og drift af pesticider

7.2 Rationel brug. Vand skal bruges med omtanke, og genbruges når dette er muligt.

Nepenthes: Det er problem i bananproduktionen, at forbruget af vand er meget stort i pakkehallerne, ca. 60 l pr. banankasse.

I Panama er Chiquita ved at afprøve et vandrensningsanlæg, som skal sikre at 70-80 % af vandet, der bruges i pakkehallerne, kan genbruges. Anlægget vil desuden sikre et klorfrit vandmiljø og at koncentrationen af Fe & Mn, bakterier og andre stoffer fjernes fra vandet. I slutningen af året vil man vide om anlægget, der er det første af sin art, fungerer eller ej. Virker anlægget, skal det etableres på de resterende Chiquita farme.

Nepenthes anbefaling: Arbejdet med vandrensningsanlægget skal fortsættes, så rationel brug af vand sikres.

8. Bevaring af jordbunden

8.2 Kontrol med jorderosion. Plantagerne udvikler og effektuerer en plan for bevaring af jorden. Planen stiler mod at formindske risikoen for erosion, og der tages højde for topografi, jordbundskarakteristika, klimatiske forhold og dyrkningsforhold.

Nepenthes: Anvendelse af bunddække i plantagerne modvirker jorderosion og forbedrer jordstrukturen. Bunddække modvirker desuden udvaskning af pesticider.

Costa Rica, etableret bunddække i %, alle farme:

< 5 % bunddække: 11 farme = Guayacán, Roble, Gavián, Coyol, Malinche, Oropel, Canfin, Alamo, Gacelas, Triple 3, Nazareno

5-10 %: 4 farme = Cocobola, Nogal, San José, Surá

10-20 %: 3 farme = Tropico, S. Amigo, Rio Estrella

20-30 %: 1 farm = Gigante

> 60 %: 1 farm = D. Aliance

Det samlede plantageareal for Chiquitas farme i Costa Rica er 4347 ha, hvor der på 410 ha er udplantet bunddække. Dette svarer til kun 9 %. I Chiquita Brands International, Inc., 2000

Corporate Responsibility Report oplyses, at %-delen for det totale areal med bunddække udgør 18 % i Costa Rica. Er dette korrekt, er %-delen med bunddække formindsket med 9 % fra 2000 til 2003!

På samme tid er monitoreringen for ringe. Fx fandtes der ingen plan for fremtidig udplantning af bunddække på farmene Roble og Oropel. Ledelsen på farmene havde ikke kendskab til, hvor stor en %-del af farmen, der havde bunddække.

Panama, nuværende %-del bunddække, alle farme:

0 % bunddække: 2 farme = Finca 24, Finca 33

5-10 %: 1 farm = Finca 96

10-20 %: 6 farme = Finca 02, finca 03, finca 11, finca 64, finca 44, finca 45

20-30 %: 3 farme = Finca 43, finca 46, finca 97

30-40 %: 4 farme = Finca 62, finca 63, finca 53, finca 41

40-50 %: 4 farme = Finca 13, finca 12, finca 65, finca 47

50-60 %: 1 farm = Finca 15

> 70 %: 1 farm = Finca 66

Den samlede %-del for bunddække er steget med 3 % fra 2002 til 2003. Begrundelsen for at denne %-del ikke er højere, er ifølge Chiquita, at man har brugt mange ressourcer på at reetablere 1000 ha plantage, hvor jorden er blevet bearbejdet og nye bananplanter er blevet plantet. På dette areal er det først muligt at etablere bunddække, når bananplanterne er så store, at de giver skygge, da planten (*Geophila macropoda*), der bruges til bunddække, er skyggekrævende.

Nepenthes: Udplantningen af bunddække er tilsyneladende mere eller mindre gået i stå. Det er fuldstændigt uacceptabelt og i modstrid med certificeringskriterierne, som kræver, at farmene kontinuert forøger %-delen med bunddække.

Chiquita erkender, at der er blevet udplantet for lidt bunddække i 2002 og 2003, fordi det er en omkostningstung opgave. Efter at *Nepenthes* har efterlyst en plan for udplantning af bunddække i fremtiden, har Chiquita oplyst, at man ønsker at forøge %-delen med bunddække pr. farm med 2-4 % fra 2003 – 2004 i Costa Rica. Også i Panama planlægger Chiquita at forøge den samlede %-del bunddække med 2-4 % fra 2003 – 2004.

Nepenthes anbefaling: I betragtning af, at udplantningen af bunddække har været sat i stå gennem et par år, skal Chiquita i de kommende år råde bod på skaden, og etablere mindst 10 % bunddække/farm/pr. år.

8.3 Bearbejdning af jorden. Jordbehandling skal fremme bevarelsen og genoprettelsen af jordens frugtbarhed, mængden af organisk materiale, biologisk aktivitet samt struktur. Bananstilke skal returneres til plantagerne.

Nepenthes: På de fleste farme anbringes hovedparten af bananstilkene i grave, hvilket er den billigste løsning. En mindre del af bananstilkene bruges som kvægfoder. Der foregår ikke kompostering eller forsøg med kompostering af organisk affald.

Nepenthes anbefaling: Chiquita skal arbejde med forsøg på kompostering af organisk affald.

9. Planlægning og overvågning

9.1 Planlægning.

9.1.1 Plantagen har en klar og detaljeret plan for opnåelse af miljømålene indeholdende formål, ansvarlige medarbejdere og arbejdsplan for aktiviteter, nødvendige for at forbedre de sociale- og miljømæssige forhold på kort og langt sigt.

Nepenthes: I Costa Rica er monitoreringen i højere grad end i Panama centraliseret, hvilket betyder, at de enkelte managere kender mindre til målene for BBP certificeringen på deres egen farm. Der var fx uklarhed omkring, hvor meget bunddække, der skal etableres på den enkelte farm og hvor.

I Panama er der en bedre monitorering i forhold til kriterierne for BBP. På de besøgte farme findes dokumentation i forhold til de enkelte kriterier samt mål for året, og managere kendte til og var med til at fastsætte en række af målene.

Nepenthes anbefaling: Monitorering og planlægning i forhold til samtlige certificeringskriterier bør være optimal på samtlige plantager og dokumentationen bør findes på farmene for at efterleve certificeringskriterierne. Derfor skal den lokale monitorering på hver enkelt farm i Cobal, Costa Rica, forbedres.

Samlet vurdering af Chiquita i forhold til BBP

1. Beskyttelse af økosystemer

Bufferzonerne langs offentlige veje ser ud til at være forbedrede ved plantning af flere træer, men der ses stadig strækninger, hvor beplantningen er mangelfuld, især langs sekundære og tertiære veje. Det bør forbedres. Det er positivt, at Chiquita nu planter flere lokale træarter.

Der er etableret bufferzoner på 30 meter mellem beboelsesområder og plantager de fleste steder. Men den vegetative barriere yderst i bufferzonen ud mod plantagen er nogle steder utilstrækkelig eller mangler helt på nogle farme. Da en bufferzone på 30 m omkring beboelse er minimum, er det vigtigt, at den vegetative barriere mellem beboelse og plantage er optimal, for at undgå at pesticiderne driver ind over beboelsesområderne, når der sprøjtes fra fly. Derfor bør der snarest plantes flere træer i de områder, hvor beplantningen er mangelfuld.

3. Retfærdig behandling og gode forhold for arbejderne

Der er tilsyneladende ingen diskriminering med hensyn til nationalitet eller race i forhold til lønudbetaling og arbejdsforhold. Hovedparten af arbejderne er fastansatte. De offentliggjorte lønninger ligger over den ved lov fastsatte minimumsløn både i Costa Rica og i Panama. Bananarbejderne er fortsat blandt de bedst betalte arbejdere i landbrugssektoren. Minimumsalderen for ansættelse i Chiquitas plantager er 18 år. I Panama er alle arbejdere organiserede i frie fagforeninger, mens omkring 3 % er organiserede i Costa Rica. I sidstnævnte land har Chiquita i 2001 underskrevet en forhandlingsaftale med Colsiba og UIF, som sikrer bananarbejdernes grundlæggende rettigheder. Det ser ud til, at arbejderne sikres de nødvendige lægeundersøgelser. Desværre er mange af arbejderboligerne fortsat for dårligt vedligeholdte.

5. Reduceret forbrug af og streng kontrol med kemiske stoffer

Certificeringen siger, at hver farm kontinuert skal fremvise reduktion i giftighed samt kvantitet af de kemikalier der anvendes. Også i 2003 har Chiquita haft vanskeligt ved at efterleve dette certificeringskriterie. Herbicidforbruget er stabilt til stigende, hvilket delvis skyldes, at Chiquitas

udplantning af bunddække stort set er gået i stå. Det vil sige, at herbicidforbruget kunne have været kraftigt reduceret, hvis det havde været Chiquitas prioritering. På grund af resistens, som er et problem for hele bananindustrien, har fungicidforbruget til bekæmpelse af B.S. været stigende. På samme tid udvikles teknikken omkring udsprøjtning af fungicider hele tiden, således at udsprøjtningen bliver mere nøjagtig. Det er positivt, at Chiquita har implementeret Nepenthes anbefalinger om, at alle bufferzoner skulle indtegnes på de elektroniske computerkort, så man kan undersøge, om der sprøjtes i bufferzonerne eller ej. Det har været med til at gøre udsprøjtningen mere nøjagtig. Men tilbage står det faktum, at udsprøjtningen fortsat ikke er god nok, når der stadig kan forekomme udsprøjtning over vej, i beboelsesområder eller over floder. Det er et stort usikkerhedsmoment i udsprøjtningen, at udsprøjtningen styres manuelt. Intet menneske kan til fuldkommenhed styre dette. Derfor bør den nye teknik som Chiquita arbejder med, hvor udsprøjtningen er fuldstændig computerstyret, tages i brug snarest muligt. Forbruget af nematocider er svagt faldende. Det er tilsyneladende ikke lykkedes at reducere forbruget væsentligt igen, efter at man måtte intensivere bekæmpelsen af nematoder i 1999 og 2000.

Det er positivt, at Chiquita afprøver nye teknikker til nedfældning af nematocider. Generelt for anvendelsen af pesticider i Chiquitas plantager gælder det, at den er baseret på en løbende monitorering, så der ikke anvendes pesticider med mindre det skønnes nødvendigt af hensyn til produktionen. Men en optimal produktion kræver et optimalt pesticidforbrug.

Det må også konkluderes, at sikkerhedsforholdene omkring anvendelse af pesticider stort set overholdes. Chiquita har fravalgt at bruge nogle af de mest problematiske pesticider, men andre meget toksiske stoffer anvendes fortsat. Disse stoffer søger Chiquita løbende at erstatte med nye, mindre farlige midler, men der findes tilsyneladende ikke midler, der virker på nuværende tidspunkt. Men når dette er sagt, må det siges, at det faktum, at pesticidforbruget er fortsat stigende, er en bombe under hele BBP certificeringen. Et stigende pesticidforbrug vil aldrig resultere i, at produktionen bevæger sig mod større bæredygtighed, tværtimod.

6. Komplet, integreret affaldshåndtering

Det ser ud til, at Chiquita har en velfungerende indsamlings og genbrug af ikke-nedbrydeligt affald.

7. Beskyttelse af vandressourcer

Bufferzonerne langs floderne er forbedrede, så de nu lever op til certificeringskriteriet om 10 meters bufferzone på langt de fleste farme og nogle steder er bufferzonen bredere. På grund af de store floders dynamik, hvor floderne ofte ændrer løb, er det nødvendigt hele tiden at vedligeholde bufferzonen med plantning af træer samt ved fældning af bananplanter.

Nepenthes mener, at en bufferzone på 10 m er utilstrækkelig til at sikre, at der ikke sker udvaskning af pesticider og gødning fra plantagerne. Nepenthes mener derfor, at certificeringskriterierne bør ændres, så bufferzonernes bredde langs større floder udvides fra 10 til 20 m. Der bør desuden igangsættes forsøg, der skal vise, hvilke former for vegetation i bufferzonen der bedst modvirker udvaskning og drift af pesticider.

Der er positivt, at Chiquita har taget initiativ til at udvikle og etablere vandrensningsanlæg, så vandet i pakkehallerne kan genbruges og vandforbruget hermed kan nedsættes væsentligt.

8. Bevaring af jordbunden

Udplantningen af bunddække i plantagerne er vigtig, forbi bunddække modvirker jorderosion og

udvaskning af pesticider og gødning. Farmene skal kontinuert forøge %-delen af bunddække i plantagerne ifølge certificeringskriterierne. Desværre er udplantningen af bunddække tilsyneladende meget lille eller helt gået i stå, hvilket sandsynligvis skyldes, at det er en omkostningstung opgave, som Chiquita har valgt at nedprioritere for at spare på produktionsomkostningerne. Men dette er i strid med certificeringskriterierne. Det er problematisk at nedsætte %-delen med bunddække, fordi forbruget af pesticider er stigende. Det er ligeledes stærkt bekymrende, at monitoreringen på en række farme i Costa Rica vedr. bunddække er så ringe, at ledelsen ikke har kendskab til farmens aktuelle %-del med bunddække, og at der ikke lokalt findes en plan for udplantning af bunddække. Chiquita har pt. ingen forsøg med kompostering af organisk affald, hvilket er beklageligt.

9. Planlægning og overvågning

En velfungerende planlægning og monitorering i forhold til certificeringskriterierne er fundamentet for, at disse kan efterleves og løbende forbedres. I Panama er der en velfungerende monitorering såvel lokalt som centralt. I Costa Rica er monitoreringen relateret til BBP for dårlig på de enkelte farme, læs fx om den manglende monitorering vedr. bunddække under punkt 8. Den bør gøres bedre, hvilket ligeledes vil sikre, at de enkelte managers og arbejdere får et større kendskab til BBP certificeringen.

Besøg hos én uafhængig producent:

Nepenthes besøgte i Panama en pakkehal på én uafhængig farm, Finca 69, der sælger deres bananer til Chiquita. Nepenthes fik indtryk af en rodet, dårligt vedligeholdt pakkehal, hvor der flød en del affald. De aflåste rum, hvor der opbevaredes pesticider og arbejdsredskaber var så rodede, at man kunne frygte det gik ud over arbejdssikkerheden. Nepenthes var overrasket over at se, at denne farm var blevet gencertificeret af BBP med hele 818 points i juni 2003, og bad om at se BBP anbefalinger til forbedringer på kontoret. De fandtes imidlertid ikke her, men hos ejeren. Farmens leder oplyste Nepenthes om, at man på farmen havde afholdt et møde med BBP, hvor BBP havde fremlagt deres bud på, hvilke forbedringer, der skulle gennemføres. Nepenthes bad om at se referatet fra mødet, men dette fandtes heller ikke på farmen. Det er svært at forestille sig, hvorledes farmen skal implementere BBPs ændringer, hvis ikke ledelsen på farmen kender til dem og arbejder med disse. På samme tid, var ledelsens viden om BBP ret begrænset. Nepenthes har også svært ved at forstå, hvordan en farm, der har så lidt styr på forholdene og så mangelfuld en monitorering, kan opnå over 800 points, nemlig 818 points, og opnå gencertificering. Man kan frygte, at forholdene er tilsvarende dårlige på de resterende farme hos uafhængige producenter, hvilket den seneste certificeringsrapport fra BBP tyder på. To farme har kun fået henholdsvis 804 og 808 points, mens én farm, ligger på 834 points. På 3 farme hos uafhængige producenter har forholdene været så ringe, at de har fået mindre end 800 points og derfor har mistet deres certificering. Denne oplysning fik Nepenthes ikke af Chiquita, men ved at læse den sidste certificeringsrapport fra BBP. Det betyder, at omkring 5 % af de bananer Chiquita forhandler fra Panama er produceret på ikke certificerede farme! Minimumkravet fra Chiquita til de uafhængige producenter må være, at de er BBP certificerede. Derudover må Chiquita kræve, at farmene arbejder seriøst med BBP kriterierne.

Konklusion

Nepenthes vurderer, at der på nogle områder er sket miljøforbedringer i Chiquitas plantager i Panama og Costa Rica. Bufferzonerne langs veje, beboelsesområder og de større floder er forbedrede ved plantning af træer og palmer.

Det er ligeledes positivt, at Chiquita har implementeret Nepenthes anbefalinger om, at alle bufferzoner skal indtegnes på de elektroniske computerkort, så det bedre kan kontrolleres, om der er sprøjtet over en bufferzone eller ej.

At Chiquita har taget initiativ til at udvikle et vandrensningsanlæg ved en pakkehal, som vil nedsætte vandforbruget væsentlig, må betragtes som et miljøforbedrende initiativ.

Man må også forvente, at der er sket sociale forbedringer på Chiquitas plantager. SA 8000 er en social certificering, der især beskæftiger sig med menneskerettigheder, kønspolitik og arbejdstagerrettigheder. Efter at Chiquita har opnået denne certificering, har Chiquita fået en mere bevidst politik indenfor dette område, hvilket må betragtes som positivt. Desværre har SA 8000 certificeringen ikke medført, at standarden på arbejderboligerne er forbedret. Mange boliger er fortsat i dårlig stand.

Eurepgap certificeringen, som Chiquita er ved at implementere, må også betragtes som et positivt socialt tiltag fx i forhold til arbejdernes sikkerhed.

Men der er desværre også sket miljømæssige tilbageskridt på Chiquitas plantager. Det er stærkt problematisk, at Chiquitas forbrug af pesticider fortsat stiger. På grund af stigende resistens, er forbruget af fungicider mod B.S. stigende i hele bananindustrien. Men det er ikke tvingende nødvendigt for produktionen, at forbruget af herbicider stiger eller er stabilt. Det er et spørgsmål om prioritering, og Chiquita har ikke prioriteret at nedsætte forbruget væsentligt. Samtidig med at Chiquita har forøget forbruget af pesticider, er udplantning af bunddække stort set sat i bero i 2002 og 2003. Det er yderst problematisk, da bunddække i plantagerne netop er med til modvirke udvaskning af pesticider. Det har tydeligt været Chiquitas prioritering ikke at udplante bunddække, fordi det er en omkostningstung opgave. Denne prioritering har været til skade for bæredygtigheden.

Nepenthes må derfor samlet konkludere, at de nye tiltag fra Chiquitas ledelse samlet set har resulteret i forringelser af den produktionsmæssige standard i forhold til miljø, men ikke i forhold til det sociale område. Der har tilsyneladende været for meget fokus på at opretholde en høj produktion på bekostning af miljøet og bæredygtigheden.

Konklusionen bekræftes tildels af BBP'-s vurderinger af Chiquitas farme de seneste to år. I Costa Rica har 10 ud af 22 farme opnået færre points i 2002 end i 2000, mens 12 ud af 22 farme har fået flere point. I Panama, Bocas, har hele 20 ud af 22 Chiquita farme fået færre point i 2003 end i 2002. En farm har fået samme antal point og kun én farm har fået flere point i 2003 end i 2002. Dette til trods for, at certificeringen er en proces, hvor det kræves at farmene kontinuert skal opnå flere points!

Omkring 16 % af de bananer Chiquita forhandler fra Panama, Bocas, er produceret af uafhængige producenter, mens de resterende 84% produceres på Chiquitas farme. Forholdene hos disse uafhængige producenter har i 2003 været så dårlige, at 3 af farmene har mistet BBP certificering. **Det betyder, at omkring 5 % af de bananer Chiquita forhandler fra Panama er produceret på ikke-BBP certificerede farme!**

I Costa Rica er 68 % af de bananer Chiquita forhandler produceret af uafhængige producenter. 70 % af disse bananer er fra certificerede farme (i ha), **men 30 % af bananerne kommer fra ikke-certificerede plantager!**

Nepenthes har i tidligere rapporter gjort opmærksom på, at det er uacceptabelt, at Chiquita forhandler bananer, der ikke er BBP certificerede, især fordi Chiquita markedsfører bananerne, som om de er BBP certificerede. Det forhold er fortsat ikke bragt i orden. En stor del af de bananer Chiquita forhandler fra Panama og Costa Rica kommer fortsat fra farme, der ikke er BBP certificerede.

Det må bringes til ophør, så Chiquita udelukkende forhandler bananer, der er BBP certificerede. Forbrugeren, der køber en Chiquita-banan, skal kunne være sikker på, at bananen stammer fra en BBP-certificeret plantage.

Forslag til ændring af certificeringskriterier for BBP

Nepenthes har følgende forslag til ændring af certificeringskriterierne for BBP.

- 1) Bufferzonerne langs større floder forøges fra 10 til 20 m. Der iværksættes forsøg, som skal vise, hvilke former for vegetation i bufferzonen, der bedst modvirker udvaskning og drift af pesticider.
- 2) Bufferzonerne skal i fremtiden i højere grad anlægges, så de fungerer som biologiske korridorer.
- 3) Der bør indføres en tidsramme for fuld etablering af bunddække i plantagerne, hvor der hvert år som minimum etableres 5 % bunddække i forhold til plantagens samlede areal.
- 4) Det forøgede pesticidforbrug resulterer i, at bananproduktionen bevæger sig væk fra bæredygtighed, mens hensigten med certificeringen er, at produktionen bevæger sig mod bæredygtighed. Problemet er uløseligt forbundet med de banansorter og dyrkningsmetoder, der benyttes i dag. BBP bør tage stilling til denne problematik.
- 5) Pesticidforbruget bør vægtes mere i certificeringen, så en væsentlig forøgelse af pesticidforbruget får konsekvenser, der kan resultere i, at certificeringen mistes.
- 6) Beboelsesområder placeres mindst 100 m fra plantagen for at sikre, at områderne holdes fri for pesticider.
- 7) Der bør ske en stramning af begrebet 'værdige boforhold', så små, dårligt vedligeholdte arbejderboliger ikke længere accepteres.
- 8) Arbejdere /fagforeninger eller deres repræsentanter bør inddrages mere aktivt i certificeringsprocessen. Dels for at fremme forståelsen for certificeringen, dels for at bidrage med idéer, der kan forøge certificeringens bæredygtighed generelt.

Tidligere forslag til ændringer, der er implementeret i Chiquitas produktion:

- 1) Der anvendes nu flere forskellige, lokale træarter i bufferzonerne for at øge den biologiske diversitet og hermed tiltrække flere fugle og dyr.
- 2) Floder indtegnes nu på computerkortene, så det er muligt at vurdere udsprøjtningen af fungicider i forhold til dem.
- 3) Bananerne mærkes før de påføres fungicider under pakningen, for at undgå, at arbejderne er i direkte kontakt med fungiciderne.

Dokumentation

Uanmeldte besøg i 5 Chiquitaplantager i Costa Rica

Uanmeldte besøg i 5 Chiquita i Panama samt besøg hos én uafhængig BBP certificeret producent

Samtaler med:

Rainforest Alliance, Sustainable Agriculture:

Direktør Frank Hicks

Seniorrådgiver Chris Wille

Teknisk chef Tom K. Divney

Chiquita:

Seniordirektør (miljø og sociale forhold) David McLaughlin

Chef for sygdomskontrol Friedhelm Gauhl

Chef for arbejdstagerrettigheder Luis Garnier

Ledelse & arbejdere på de besøgte farme

Skriftlig dokumentation

Audit Report, Social Accountability, SA 8000, Panama, April 2003

Banana Trade News Bulletin No. 25 March 2002

Banana Link News – www.bananalink.org.uk/

Chiquita Brands International, Inc., 2000 Corporate Responsibility Report.

Convención Colectiva – 2003 – 2007, Bocas (*Overenskomst mellem Chiquita og SITRAIBANA*)

Fairtrade Labelling Organizations International – FAIRTRADE STANDARTS for BANANAS for HIRED LABOUR, Version January 2003 – amended August '03.

Human Rights Watch – www.hrw.org/

Informe de Auditoría de Re-Certificación "Productores Independientes", Rainforest Alliance, Martha Marín & Oliver Bach. Panamá, Junio 2003.

IUF/COLSIBA and Chiquita, Agreement on Freedom of Association, Minimum Labour Standards and Employment in Latin American Banana Operations, May 2001.

Pesticide Impact of Intensive Banana Production on Aquatic Ecosystems in Costa Rica, Luisa Eugenia Castillo et al, Stockholm 2000.

The Conservation Agricultural Network – Better Bananas Project - Standards and Indicators For Banana Farm Management. Version 9-99 – edited 5-00. (Certificeringskriterierne for Better Bananas

Project).

Standards and Indicators for Certification of Banana Plantations, First Version, May 2002. (Nye certificeringskriterierne for Better Bananas Project).